

หลักสูตรสถานศึกษา

การศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช 2546

โรงเรียนชุมชนบึงบา

อำเภอหนองเสือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

หลักสูตรสถานศึกษา

การศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช 2546

โรงเรียนชุมชนบึงบา

อำเภอหนองเสือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
ความนำ	2
วิสัยทัศน์ของโรงเรียน	3
ภารกิจ	
เป้าหมาย	5
ประกาศอนุญาตให้หลักสูตร	6
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	7
วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย	8
เป้าหมายของหลักสูตร	9
ภารกิจ	10
โครงสร้างของหลักสูตร	11
หลักการ	12
จุดหมาย	13
คุณลักษณะตามวัย	14
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	17
สาระการเรียนรู้	18
การจัดประสบการณ์	24
การกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 4 ขวบ	28
การกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 5 ขวบ	38
การกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้	48
ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ระดับปฐมวัย	49
การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี (4 ปี)	55
การกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ / เวลา (4 ปี)	73
การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี (5 ปี)	100
การกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ / เวลา (5 ปี)	121

	หน้า
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	157
หลักการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	158
บรรยากาศในห้องเรียน	159
บรรยากาศนอกห้องเรียน	161
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	162
การประเมินพัฒนาการ	163
ภาคผนวก	164

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งที่ รก 353/2546 เรื่องให้ใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แทนหลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540 โดยให้สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรเพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของ เด็กปฐมวัย

จากเหตุผลดังกล่าว คณะครูในโรงเรียนได้ระดมความคิดเห็นจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง หน่วยงานต่างๆในชุมชน และนำผลที่ได้ จากการเสนอแนวคิดต่าง ๆ มาจัดทำเป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ฉบับนี้

ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ จึงสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างยิ่ง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณะผู้ร่วมดำเนินการ ดังกล่าว และคาดหวังว่าหลักสูตรฉบับนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามหลักวิชาการสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและบรรลุตามจุดหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

(นายเนตร รอดประชา)

ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบึงบา

16 พฤษภาคม 2547

ความนำ

สภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทย ให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ จากผลงานวิจัยทางการแพทย์* พบว่าเด็กปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัยโดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก

ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคตนอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่าง ๆ จากภายนอกส่งผลกระทบต่อกระบวนทัศน์ชีวิต ทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมตนเอง การพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป จึงมีความสำคัญ

ในโลกที่ความรู้เทคโนโลยีเกิดขึ้นมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่าง อีกทั้งความรู้ไม่ได้อยู่นิ่งหรือเกิดขึ้นอย่างช้าพอที่จะเรียนรู้ผ่านผู้รู้ คนใดคนหนึ่งอีกต่อไป มนุษย์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กลั่นกรองข้อมูล เลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้มนุษย์ยังจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่นและมีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์

ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ให้คุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าว
จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นคุณค่า
ของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของบุตรหลานที่จะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทำให้พ่อแม่
ผู้ปกครอง และผู้คนในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และสนับสนุน
การจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ดังกล่าวก่อให้เกิดความคาดหวังและผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้การศึกษา
ที่จัดโดยสถานศึกษาทุกแห่งมีมาตรฐานทัดเทียมกัน

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรลงสู่การ
ปฏิบัติเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้มีการกำหนด
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรฉบับนี้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพและมี
มาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

มุ่งเน้นการประกันคุณภาพ ประกันโอกาสให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีพัฒนาทางกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม สติปัญญาตาม ศักยภาพของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่หลากหลายและมุ่งเน้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ เรียนอย่างมีความสุข อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ภารกิจ

1. ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา
2. ประสานความร่วมมือกับทุกหน่วยงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไปพร้อมกัน
3. ร่วมกันประเมินภายในอย่างกัลยาณมิตร
4. ทำงานอย่างมีความสุข
5. ร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ

6. ใช้สื่อ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง

หน้านี้ไม่พิมพ์ 5

ภารกิจ

7. ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา
8. ประสานความร่วมมือกับทุกหน่วยงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้
ไปพร้อมกัน
9. ร่วมกันประเมินภายในอย่างกัลยาณมิตร
10. ทำงานอย่างมีความสุข
11. ร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ
12. ใช้สื่อ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

นักเรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แสวงหาความรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา ในการดำรงชีวิตและอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น อยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

ประกาศโรงเรียนชุมชนบึงบา
เรื่อง อนุญาตให้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ด้วยครูผู้สอนปฐมวัยได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้นตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ รก 353/2546 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้จัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนชุมชนบึงบาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ 16 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

(นายเนตร รอดประชา)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบึงบา

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการศึกษาที่มั่นคง เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (หมายถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรม การเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อนำไปสู่การสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

วิสัยทัศน์ การศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนชุมชนบึงบา เป็นการเตรียมความพร้อมเด็กตั้งแต่อายุ 4 – 5 ปี ให้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน เต็มตามศักยภาพ มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ส่งผลให้เด็กมีความพร้อม มีพื้นฐานที่จะเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เป้าหมาย

1. พัฒนาครู บุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัด
ประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ
2. เตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้เด็ก
บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย ในการจัดประสบการณ์
เรียนรู้ให้กับเด็ก
4. ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร
ครู มีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัย
5. ผู้เรียนมีความรักในท้องถิ่นและรักความเป็นไทย

ภารกิจ

1. พัฒนาครู บุคลากร ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ
2. เตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน เพื่อมีความพร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. จัดหาและส่งเสริมสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู มีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัย
5. ปลุกฝังให้เด็กมีความรักในท้องถิ่นและรักความเป็นไทย

